

Hil ondorengo mamuak

ETAk, bere kabuz, hirurogei urteko ibilbideari amaiera eman dio eta oinordeko frankistek, edo gerra zikinak bultzatu zituztenek ez bezala, eragindako kalteei buruzko autokritika egin du. Alabaina, nago, ETaren mamua, *Cid Campeador*-ena bezala, zenbait esparrutan –gerra dialektikoaren zelaian, besteak beste– erabilia izango dela, etekina ateratzeko asmoz, hain zuzen ere.

Literaturan, esate baterako. Aspaldiko salaketa da Euskal Gatazkari buruz gutxi eta ahots apalez hitz egin dugula euskal idazleok, baita oso modu lotsatitan idatzi ere. Lelo hori gezur borobila izan arren, bozgorailu interesatuen ahotik mila aldiz errepikatu ondoren, topiko bihurtu da.

Izan ere, luzea zen *Zu zeu* agerkari digitalean “gatazka” delakoaren inguruan argitaratutako zerrenda, eta luzeago egin da. Hirurogei urtetik gorakoek –eta askoz gazteagoek ere–, alde edo moldez, gatazkaren zurrumbiloan bizi izan dugun garaia horren isla besterik ez da idatzitako guztia, literatura izan, autobiografiak izan, edo bestelako idatzi motak izan. Bestaldetik, non dago nahiko, gutxi edo gehiegi dela neur dezakeen marra?

Horrez gain, azala behar da euskal idazleok subentzionatuak garela esateko –Fernando Aranburuk esana–, aldi berean komunikabide nagusien eta bterearen mesedea jaso duen obra baten egilea izanda.

Badago zer esan etikaren alorrean. Estatuak bere egiten du indarkeria erabiltzeko zilegitasuna, berak bakarrik baimendu dezakeelarik armak nork erabil, izan indarkeria pribatua (zaintza pribatua) edo hiritarra (milizia), baldin eta ordena burgesa eta jabego pribatua babesteko bada. Aldiz, indarra

Joxe Iriarte, *Bikila*

ALTERNATIBAKO KIDEA ETA IDAZLEA

ETAk bihotzak irabazi eta elkartasuna erakarri ordez, bazirudien jendearen nazka eta asperdura bereganatzea zuela helburu; horrek, gizartean negoziazioaren aldeko giroa sortuko zuelakoan. Okerrena, guretzat, deriba onartezin harekin ezker abertzaleari ere izugarritzko kalte egin ziola, eta geroz eta argiagoa izan zen, batez ere “sufrimenduaren sozializazioa” aldarrikatu edo teorizatu zutenean

erreboltaria bada, erabiltzeko moduan erabiltzen duelarik, zanpatzen saiatuko da, izan erakunde armatua, milizia edo pertsona bakana.

Ez dago munduan estaturik, ez sistema ekonomikorik, indarkeriari uko egin

dionik. Are gehiago, estatu guztiak eta sistema guztiak, demokratikoenak ere, biolentziaren bitartez sortu dira eta horrela iraun ahal izan dute, bai Ameriketako Estatu Batuak, bai Frantziako Estatu-Nazioak, baita gaur egun desgertuta dauden Sobietar Errepublika Sozialisten Batasunak ere (SESb). Zer esanik ez, Aberriaren batasunaren zaintza armadaren eskuetan uzten duen Espainiako Konstituzioak.

Kontua da, beraz, zer-nolako biolentzia erabiltzen den eta zein alorretara mugatzen den. Dena ez baita zilegi ezta onuragarria, etika eta estrategia emantzipatzaile baten ikuspegitik.

ETArekiko gure azterketa kritikoa.

ETA jaio zenetik bere jarduerara amaitutzat eman duen arte, aldaketa estratejiko nabarmenak gauzatu dira, hori ezin uka. Hastapeneko ETAk, helburuak eta bideak hala nola berauek uztartzeari buruzko zalantzak eta balantzak bazituen. Alabaina, denboraren joan-etorrian, ETaren jarduera armatua geroz eta militaristagoa bihurtu zen, estrategia politikoaren kalterako. Bihotzak irabazi eta elkartasuna erakarri ordez, bazirudien jendearen nazka eta asperdura bereganatzea zuela helburu; horrek, gizartean negoziazioaren aldeko giroa sortuko zuelakoan. Okerrena, guretzat, deriba onartezin harekin ezker abertzaleari ere izugarritzko kalte egin ziola, eta geroz eta argiagoa izan zen, batez ere “sufrimenduaren sozializazioa” aldarrikatu edo teorizatu zutenean.

Hori horrela azaltzea, ez zen izan ezkerreko kritikoentzat gozoa. Izan ere, nola bereizi ETaren jardueratik, beste asko ez bezala (EPK, EE) estatua eta sistemaren esparruan harrapatutik izan gabe. Hor zegoen gakoak.

Nola egin aurrera asmatu beharko da, baina, urte luze horietan ikasitakoaz hitz egin gabe, zaila iruditzen zait. ■